

Kommunearkiverne – er det ikke lige meget?

Kommunearkiverne spirer frem over hele landet i disse år. Foreløbig er der 34 med professionelle medarbejdere. Tilsammen dækker de 2,5 millioner borgere. Det svarer til halvdelen af landets befolkning

KRONIK

Medarbejderne i de kommunale arkiver holder orden i kommunernes sager. De sørger for, at borgerne, forvaltningerne og alle andre kan finde det, de har brug for – når de har brug for det. De spiller en vigtig rolle i det digitale Danmark – de er nemlig med til at sørge for, at nogen bekymrer sig om borgernes rettigheder, også når det handler om persondata og it-systemer. Og de er en god forretning for rigtig mange kommuner.

BORGERNES KRAV PÅ KLAR BESKED

Cirka 75 procent af den borgervendte offentlige forvaltning går gennem kommunerne. Landets borgere kommer derfor livet igennem i forbindelse med kommunen. Det begynder med sundhedsplejen i barnets første levemåned og fortsætter i vuggestue, børnehave, skole og fritidshjem. Efter et langt liv med mange mulige berøringspunkter mellem den enkelte og kommunen slutter det for manges vedkommende på det kommunale plejehjem. Det betyder, at spørgsmål om borgernes adgang til egne sager, borgernes mulighed for at se de kommunale forvaltninger efter i kortene – og ikke mindst borgernes krav på at få slettet gamle persondata – alt sammen er spørgsmål, der er vigtige for kommunerne – og dermed også for kommunearkiverne.

Mange kommuner har derfor valgt at oprette et offentligt arkiv, et kommunearkiv, med hjemme i arkivlovens § 7. De kommunale offentlige arkiver besidder den fornødne viden og en faglig kompetence, der sikrer en kvalificeret arkivering af både papir og digitale data – og ikke mindst er de garanter for en bevarings- og konverteringsstrategi, der honorerer fremtidens krav til arkiverne. Arkivdannelse og arkivalier er nemlig meget mere end 15-20 år gamle papirdokumenter. De er også få år gamle oplysninger fra et udgået og nedlagt it-system.

Den digitale virkelighed er efterhånden dominerende overalt i kommunerne, herunder de mange it-systemer på blandt andet børnehjem, herberger og rådgivningscentre. Her ligger mange data om kommunernes borgere hobet op: Sundhedsplejens elektroniske notater om børnene, skoleoplysninger, psykologudtalelser, hjemmeplejenotater, journaler om de ældre på plejehjemmene og meget mere.

Hvis man skal forstå og respektere det samfund, vi lever i og er en del af, må man også kende de forhold, der har skabt det. Der er ingen tvivl om, at kommunalreformen i 2007 har været en gave for vores kulturarv på arkivområdet. Det var på høje tid, at hængemte arkiver, fotos, tegninger og andre dokumenter kom frem i dagens lys til arkivering og registrering.

BORGER.DK

Borger.dk er ved at blive interessant for kommunearkiverne. Kommunearkiverne modtager i stigende omfang elektroniske data om borgerne. Derfor kan det undre, at man kun finder Statens Arkiver og en side om slægtsforskning, når man slår op under arkiver på borger.dk under Kultur og fritid. Mon ikke det er en fejl, der bare skal rettes? Selvfølgelig skal kommunearkiverne med på borger.dk. Med 2,5 millioner mennesker i ryggen repræsenterer de trods alt en pæn del af landets befolkning. Og som borger vil man naturligt forvente at få det hele med, når man undersøger, hvilke data den offentlige forvaltning har liggende om én

selv – både de aktive forvaltningsdata fra kommunen og de data, der er overført til kommunearkivet og siden slettet.

GEM OG SMID VÆK

Lovgivningen om persondata er egentlig ret logisk. Et af de punkter, hvor arkivloven i forhold til persondataloven er mest klar, lyder: Kommunen skal aflevere bevaringsværdige persondata om borgerne til et kommunearkiv (eller til Statens Arkiver). Når det er sket, skal kommunen slette data, typisk når sletningsfristen nærmer sig. Kommunerne må ikke ophobe data om deres borgere i massive mængder over mange år, langt ud over den grænse, hvor kommunerne har brug for dem. Det er ulovligt. Og det er uetisk. Kommunearkiverne får derved en bærende rolle i den digitale udvikling i kommunerne. De er forudsætningen for, at kommu-

af kommunearkivar **MIE ANDERSEN**, Næstved Arkiverne, Næstved Kommune og it-arkivar **HELGA MOHR**, Frederiksberg Stadsarkiv, Frederiksberg Kommune

nerne kan få slettet i deres it-systemer, forudsætningen for, at kommunerne kan overholde nogle af de simple retsgarantier, som kommunernes borgere har. Forudsætningen for, at kommunerne til enhver tid kan dokumentere de afgørelser, de har truffet i forhold til borgerne, og at borgerne til enhver tid kan se kommunerne i kortene. Ikke kun i dag, men også i fremtiden, også om 15-20 år. Uanset om vi taler om papirer eller elektroniske borgerdata.

DE KOMMUNALE FRONTLØBERE

Kommunerne har spillet en væsentlig rolle i udviklingen af den danske velfærdsstat. Og det har de gjort lige siden den spæde begyndelse i 1800-tallets slutning over mellemkrigstiden til udviklingen af den altomfavnende velfærdsstat fra 1950'erne og frem. Det er også i kommunerne, at velfærdsstatens version 2.0 aktuelt er under udvikling. Kommunerne var frontløbere, pionerer i forsøg, der ofte foregreb eller inspirerede til en national lovgivning. Pointen er, at hvis historikere og andre skal skrive og analysere velfærdsstatens historie og udvikling, kommer de ikke uden om de kommunale arkiver og det materiale, de kommunale arkiver rummer. Man kommer ikke uden om de kommuner, der banede vejen og afprøvede nye tanker og idéer i velfærdsstatens laboratorium, inden resultaterne blev udmøntet i national lovgivning. Men der har været og er en tendens til især at fokusere på den statslige forvaltning arkivalier – centraladministrationens arkivalier. Det er en misforståelse, en manglende anerkendelse af betydningen af de danske kommuner, deres evne og vilje til at sætte en reformpolitisk dagsorden. For nylig skrev Frederiksberg Kommune sammen med seks andre kommuner til Indenrigs- og Socialministeriet og bad om lov til at indføre elektronisk afstemning til kommunalvalget. Ministeriet sagde nej. Men forsøgene med de elektroniske valg fortsætter. Og en dag udmønter det sig nok i en ny lovgivning. Som det har gjort så ofte før – med udgangspunkt i de kommunale frontløbere.

LÆR AF HISTORIEN

Er det ikke lige meget? Gamle protokoller har vi nok af, og digitale data i arkiverne får vi nok af. Betyder det noget? Ja, det gør det, og det gør det på mange måder. Hvis man skal forstå og respektere det samfund, vi lever i og er

en del af, må man også kende de forhold, der har skabt det. Der er ingen tvivl om, at kommunalreformen i 2007 har været en gave for vores kulturarv på arkivområdet. Det var på høje tid, at hængte arkiver, fotos, tegninger og andre dokumenter kom frem i dagens lys til arkivering og registrering. Det var også afgørende, at reformen satte fokus på it-systemer med bevaringsværdige data, så de kunne komme i arkiv, inden serverne blev lukket ned. Uden dette fokus på arkivområdet var der blevet store huller i eftertidens historiske hukommelse.

DEN STORE DIGITALE UDFORDRING

For kommunerne har dokumentation længe været et mantra. Flere kontrolforanstaltninger. Flere klager. Større dokumentationskrav. Det ændrer sig sikkert ikke. I forbindelse med klagesager skal kommunen kunne dokumentere, hvad myndigheden har gjort, hvordan og hvorfor. Hvis ikke dokumentationen er i orden, kan kommunen tabe sager. Det sætter myndigheden i et dårligt lys. Troværdigheden og borgernes tillid bliver sat over styr. Det er altid pinligt for en kommune at blive hængt ud i pressen, fordi man ikke kan finde sine sager og dokumenter. Uanset om det er papir eller it. De kommende års store udfordring for kommunerne bliver de digitale arkiver, de store mængder data i de elektroniske systemer, der fødes af den offentlige digitale udvikling. Her bliver de kommunale arkiver vigtige spillere på holdet. De kommunale arkiver er professionelle. De tager bevaringsopgaven på sig, fastholder den lokale viden, opbygger den fornødne kompetence og varetager arkivlovens bestemmelser i kommunerne. De skal nok stå distancen. Både i dag og i morgen. <

Kronikken er et rum for debat og vidensdeling. Der er plads til 7.500 enheder inklusiv mellemrum. Teksten sendes sammen med et portræt til redaktør Tom Ekerøth på tek@kl.dk, som også kan kontaktes på tlf. 33 70 32 94.